

Valga maakonnas, Valga vallas, Koobassaare külas, riigimetsa kvartali KR120 (katastritunnus 28902:004:0011) eraldistel 16 ja 28 sanitaarraiate keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine.

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse volitatud esindaja Rein Kuke poolt 05.08.2025 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata kvartali KR120 eraldistel 16 ja 28 sanitaarraiate keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raiate registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Metsise pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida, kui kavandatud raied metsise elupaigas teostatakse väljaspool mängu- ja pesitsusperioodi, mis kestab 1. veebruarist kuni 31. juulini.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. RMK volitatud esindaja Rein Kukk esitas 05.08.2025 Keskkonnaametile metsateatised, millega teatas kavandatavatest sanitaarraietest kvartali KR120 eraldistel 16 ja 28. Metsateatised on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse nr-te 50001151199 ja 50001151190 all. Kavandatud raiealad asuvad Karula linnu- ja looduslal ning Karula rahvusparki Silla piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtsusest.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kvartali KR120 eraldistel 16 ja 28 kavandatakse sanitaarraiet kokku 1,81 ha suurusel alal, raiemahuga kokku 40 tm. Sanitaarraiet tehakse metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Nimetatud eraldised asuvad Valga maakonnas, Valga vallas. Kavandatud raied jäävad alale, kus kehtib 2008. aastal kehtestatud Karula valla üldplaneering, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud sanitaarraiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietöodel on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöodel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kvartali KR120 sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustus piirkonnas. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

Kavandatud raietega ei piirne teisi registreeritud raieid, samuti ei ole raieid registreeritud kavandatud raiete 30-meetrise ulatusega mõjualas.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatuid loodusvarasid. kvartali KR120 eraldisel 16 kasvab valmiv kuuse enamusega puistu jänesekapsa kasvukohatüübis ja eraldisel 28 kasvab keskealine männi enamusega puistu jänesekapsa-pohla kasvukohatüübis.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raietest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raied läbi viiakse.

Hooldusraie lankidega piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raieid kavandatakse metsamaastikus, raied ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatud raied jäävad Karula rahvusparki Silla piiranguvööndisse. Karula rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud Karula rahvusparki kaitse-eeskirjas². Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 19.

Karula linnuala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest asub kvartali KR120 eraldistel 16 ja 28 II kategooria kaitsealuse liigi metsise elupaik, kanade sigimisala.

Karula loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest asub kvartali KR120 eraldiste 16 ja 28 (30 m) raie mõjualas³ elupaigatüüp vanad loodushammastad (*9010) ning lisaks asub eraldiste 16 ja 28 (30m) mõjualas projekteeritav metsavajakute sihtkaitsevöönd ja Apjasoo sihtkaitsevöönd.

Karula rahvuspark hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Karula linnu- ja loodusala.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raieetöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate sanitaarraiate keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnamelementidele:

Vesi- raialal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Langi ulatuses mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- Kavandatud raied ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raialal ei ole neid elemente ja kavandatud raied neid ei mõjuta.

² Vabariigi Valitsuse 22.06.2006 määrus nr 149.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raied on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Karula linnu- ja looduslalal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Karula rahvuspargi ega Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Sanitaarraiate käigus raiutakse eraldiste 16 ja 28 puistutest kahjustatud puud, puistute esimene rinne säilib, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, metsamaastik ei killustu, maastikuilme ei muutu, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Seega ei ole kavandatavatel raietel olulist mõju Karula loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkidele.

EELIS-e andmetel on raied kavandatud II kategooria kaitsealuse liigi metsise elupaigas (Karula metsise elupaik). Karula metsise elupaiga kanade sigimisala pindala on 11038 ha. Lähim metsise mänguala (Pautsjärve mänguala) asub kvartali KR120 eraldistest 16 ja 28 ca 860 m

⁴ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtasa/EE_habitats_reports20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

põhja suunas. Mänguala asub Karula rahvusparki Valgõpalu sihtkaitsevööndis ja Pautsjärve loodusreservaadis, kus majandustegevus ja loodusvarade kasutamine on keelatud. Pautsjärve mänguala suuruseks on 128,85 ha. Metsise kaitse tegevuskava kohaselt pesitseb metsis mängupaiku ümbritsevatel aladel vähemalt kuni 3 km raadiuses, sealsed elupaigad on tihedamad ja soisemad, kusjuures pesa võib asuda ka raiesmikul. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood juunis, mil liik vajab ohtra puhmarindega metsi. Metsamajandus on üks olulisemaid metsise arvukust mõjutavaid tegureid, aga samas on teada, et metsis on liik, kes on võimeline teatavat metsamajanduslikku mõju taluma kui arvestatakse metsise elupaigavajadusega. Metsise kaitse tegevuskava kohaselt häirivad metsiseid põhiliselt pesitsusperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Pesitsusaegsed raied võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Kaitse-eesmärkide täitmiseks on loodud Karula linnualale neli metsise püsielupaika, lisaks on Karula linnualal veel 5 teadaolevat metsise mängupaika, metsise kaitstus Karula linnualal on hästi tagatud. Kavandatud ulatuses (1,81 ha) hooldusraiete tegemisel metsise elupaigas vana metsa osakaal ei vähene. Samuti ei mõjuta sellisel alal tehtavad hooldusraied eeldatavasti pesitsusedukust negatiivselt, kuna metsise elupaigad on suured ja seal säilib piisavalt palju toitumiseks sobivat metsaala, kus puhmarindes domineerib mustikas. Metsise elupaigas on oluline tagada, et metsiseid pesitsuse ajal ei häirita. Metsise pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida, kui kavandatud raied teostatakse väljaspool metsise mängu- ja pesitsusperioodi, mis kestab 1. veebruarist kuni 31. juulini. Metsise elupaiga seisundit saab ka säilitada, kui raie käigus jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne, säilitatakse suuri haralisi mände ja hoitakse võimalikult palju puhmastikuga maapinda raiejäätmest puhtana. Väljaspool metsise mängu- ja pesitsusperioodi kavandatud raied ei mõjuta oluliselt metsise elupaiga seisundit.

Karula loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest asub kvartali KR120 eraldiste 16 ja 28 (30m) raiete mõjualas elupaigatüüp vanad loodusmetsad (*9010). Sanitaarraied ei mõjuta nimetatud metsaelupaigatüüpi negatiivselt, sest raie käigus raiutakse kahjustatud puud ning puistu I rinne osaliselt säilib. Kavandatud sanitaarraied ei mõjuta metsaelupaigatüübi tormikindlust. Raiete käigus olulisi muutusi metsamaastikus ei teki, kuna raiemaht on väike ning seega ei oma sanitaarraied elupaigatüübile olulist mõju. Puistute säilimine metsaelupaigatüübiga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskuse režiimi muutused metsaelupaigatüübi sees ei ole olulised.

Kavandatud raied ei mõjuta mõjualas asuva elupaigatüübi seisundit ning seega ei mõjuta kavandatud raied ebasoodsalt Karula loodusala kaitse-eesmärke. Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Karula linnu - ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ega alade terviklikkust ei kahjusta.

Raiealad jäävad jänesekapsa ja jänesekapsa-pohla kasvukohatüüpi, kus raie töö külmunud või kuiva pinnasega on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta või kus raie töö külmunud pinnaselt on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta. Metsa kokkuveoteede, laoplatsi, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud Karula rahvusparki Silla piiranguvööndis. Sanitaarraiete mõju Karula rahvusparki kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Karula linnu- ja loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

Alal ei esine muid Karula rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi mida raied mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas kaitse-eeskirjaga, looduskaitseaduse ja metsaseadusega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud pinnaselt või muul ajal, kui pinnas seda võimaldab.

Looduskaitseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhindangu järeldus

Kavandatud raietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Karula linnu- ja loodusalale, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhindangu koostaja:

Henri Heimola

metsahoiu vanemspetsialist

Metsaosakond